

Bij het sportveld- en golfbaanonderhoud verzamelt De Enk veel data over het gras en de bodem met onder andere satellietbeelden, gps en warmtekaarten, om precies te bepalen waar onderhoud nodig is en waar juist niet. Arthur Berends: 'We proberen in het curriculum echt de vertaalslag te maken vanuit de praktijk en onze manier van werken'

Berends (De Enk) 'Duurzaamheid is geen trucje; het is een houding en die begint bij goed onderwijs'

IPC Groene Ruimte en begeleidingscommissie verankeren duurzaamheid in de lesstof

Bij IPC Groene Ruimte in Arnhem wordt het curriculum voor sportveldonderhoud continu aangepast aan de praktijk. Dat gebeurt niet vanachter een bureau, maar in nauwe samenwerking met professionals uit het werkveld. Binnen de begeleidingscommissie, die bestaat uit vertegenwoordigers van onder meer gemeenten, de golf- en sportveldenbranche en onderwijsinstellingen, wordt structureel meegedacht over inhoud en richting van de opleidingen.

Auteur: Karlijn Raats

weet hij hoe belangrijk het is dat opleidingen aansluiten bij de behoefte vanuit het werkveld. 'Wij hebben hierbij als bedrijven ook de verantwoordelijkheid om het vakgebied nog aantrekkelijker te maken en de kennis en instroom van voldoende vakmensen voor de toekomst veilig te stellen. Ik ben al zo'n kleine tien jaar betrokken bij IPC,' vertelt hij. 'Als gastdocent van de cursus Fieldmanager en Groundsman verzorg ik de module Aanleg en onderhoud kunstgras, maar ook als lid van de begeleidingscommissie. De feedback die we als commissie geven, wordt niet in een la gestopt; IPC actualiseert de lesstof, zodat het curriculum actueel en praktijkgericht blijft. Of het nu gaat om nieuwe inzichten en veranderende richtlijnen op het gebied van aanleg en onderhoud van sportvelden, waterbeheer op sportparken of toepassing van biobased materialen, dan is er, ondanks een soms pittige discussie, ruimte om deze in te brengen en te verwerken in de lesstof.'

Duurzaamheid in sportveldbeheer

Een thema dat volgens Van Berkel steeds belangrijker wordt in zowel onderwijs als praktijk, is duurzaamheid. Die krijgt bij IPC Groene Ruimte inmiddels op veel fronten een plek in de opleiding. 'Het curriculum behandelt duurzaamheid al in de context van kunstgras dat niet meer besproeid hoeft te worden (*dry hockey*), beleid

omtrent het minimaliseren van microplastics, energiewinning uit sportconstructies, wateropslag en -hergebruik door middel van slimme sensing, emissievrij werken, het gebruik van recyclebare of biobased materialen enzovoort.'

Kenmerkend voor de aanpak van IPC is de praktische benadering. Studenten leren niet alleen de theorie, maar werken ook met onderhoudsmachines, maken kennis met nieuwe materialen en veldconstructies die ze in hun latere werk weer gaan tegenkomen. 'Ik laat ze bijvoorbeeld kennismaken met de standaardmaterialen, maar ook met nieuwe ontwikkelingen waarmee je tegenwoordig een veld kunt opbouwen,' vertelt Van Berkel. 'Of hoe je met de kennis van bodem en waterhuishouding in combinatie met cameratechniek en/of sensing nog efficiënter het beheer kunt uitvoeren. De ervaring leert dat de cursisten verrast zijn hoe veelzijdig het vak eigenlijk is, nog los van onderwerpen als ecologisch beheer, data-analyse en communicatie.'

Die communicatieve kant van het vak krijgt bij IPC ook expliciet aandacht. 'Een fieldmanager of groundsman is immers niet alleen een technisch specialist, maar ook het aanspreekpunt voor sporters en burgers. Je moet goed kunnen uitleggen wat je doet en waarom,' stelt Van Berkel. 'Als je bijvoorbeeld aan het wieden bent,

Binnen die commissie speelt Paul van Berkel, adviseur-projectleider bij Van Kessel Sport en Cultuurtechniek, een actieve rol. Hij werkt al jaren op het snijvlak van praktijk en onderwijs. Vanuit zijn betrokkenheid bij onder meer de BSNC en de HAS green academy in Den Bosch

moet je helder kunnen toelichten waarom dat noodzakelijk is. Duidelijke communicatie levert meer begrip op voor de werkzaamheden die plaatsvinden waarmee de accommodatie in topconditie wordt gehouden. Die rol leren we de cursisten bij IPC ook aan. 'Volgens de begeleidingscommissie is het nu zaak om het begrip duurzaamheid in het curriculum nóg breder te trekken. Niet alleen op het sportveld zelf, maar op de hele sportaccommodatie als onderdeel van onze leefomgeving. Onder andere water is daarin cruciaal,' zegt Van Berkel. 'Vroeger maakten we sportvelden bewust schraal qua bodem, voor behoud van de bespeelbaarheid bij regen. Nu draait het steeds meer om een gezonde bodem die water vasthoudt, ziektes voorkomt en uitspoeling van nutriënten beperkt. IPC speelt daarop in door in de opleiding te laten zien hoe je met water kunt omgaan en het bijvoorbeeld kunt bergen onder of naast het veld, bijvoorbeeld met de toepassing van retentiekragen, diepinfiltratie of aangepaste bergende fundementen.'

Volgens Van Berkel laat IPC Groene Ruimte overtuigend zien dat goed onderwijs in sportveldonderhoud veel meer is dan techniek alleen. 'We willen het vak aantrekkelijk maken,' zegt hij tot besluit. 'Het is geen eenzijdig beroep; je bent bezig met milieu, bodem, klimaat, communicatie, biodiversiteit, techniek enzovoort. Die mix maakt het boeiend en vraagt om kennis en het delen van kennis en ervaringen. IPC zorgt ervoor dat de opleidingen die breedte ook zo veel mogelijk uitstralen, en dat onze toekomstige groundsman en fieldmanager echt klaar zijn voor de uitdagingen van morgen.'

Duurzaamheid in greenkeeping

Arthur Berends is bedrijfsleider Kort gras (golfbanen en stadionvelden) bij De Enk Groen & Golf en gastdocent bij IPC Groene Ruimte, waar hij studenten fieldmanagement en greenkeeping begeleidt binnen de cursus Waterbeheersing en Beregening. Sinds vorig jaar is Berends ook lid van de begeleidingscommissie van IPC. 'We proberen in het curriculum echt de vertaalslag te maken vanuit de praktijk en onze manier van werken,' vertelt hij.

Die manier van werken stoelt vooral op voortdurende vernieuwing. De Enk gebruikt slimme technologieën, zoals robots, om gras te maaien en voor het verzamelen van allerlei data, bijvoorbeeld via satellietbeelden, gps en warmtekaarten, om precies te bepalen waar onderhoud

nodig is en waar juist niet. 'Duurzaamheid draait er vooral om dat je niets doet wat onnodig is en de natuur zo veel mogelijk zorgvuldig behandelt en zelfs stimuleert. Rustige delen van de golfbaan geven we, waar mogelijk, terug aan de natuur. Ook beregenen we alleen als het écht nodig is. Soms is dat met de hand, om verspilling van water te voorkomen. We kiezen zo veel mogelijk voor biologische middelen en denken goed na over beplanting, bijvoorbeeld om plagen op een natuurlijke manier te beheersen.'

Binnen het team van De Enk wordt veel kennis gedeeld, bijvoorbeeld tussen collega's die op sportvelden werken en degenen die verantwoordelijk zijn voor golfbanen. Berends is het met Van Berkel eens dat er veel waarde zit in heldere communicatie. 'We leren onze mensen hoe ze goed kunnen communiceren met gebruikers van het terrein. Het is belangrijk dat mensen begrijpen wat er gebeurt op het veld. We willen dan ook graag dat studenten dat leren: dat ze bijvoorbeeld een kort artikel kunnen schrijven voor de website van een golfbaan, om leden, omwonenden en websitebezoekers te informe-

ren en voor te lichten. Veel mensen denken nog steeds automatisch dat er gif wordt gespoten als ze een spuitmachine zien, terwijl dat niet zo is en het een biologisch middel kan zijn dat juist helpt om water te besparen, of voeding om de plant weerbaarder te maken.'

Volgens Berends zijn greenkeeping en fieldmanagement een vakgebied geworden waar technologie, ecologie en duurzaamheid samenkomen. 'Voor studenten is het essentieel om te leren dat data en robots pas echt waarde hebben als je begrijpt wat je ermee doet. Je moet niet automatiseren om het automatiseren, maar slim en bewust ingrijpen op basis van wat de natuur en het terrein nodig hebben. Dan kun je echt verschil maken, in graskwaliteit, in watergebruik én in biodiversiteit.' Berends benadrukt dat het er vooral om gaat dat studenten leren op een andere manier naar hun werkgebied te kijken. 'Niet langer op de automatische piloot doen wat altijd al gedaan werd, maar juist nadenken over hoe het beter, slimmer en duurzamer kan. Dat gebeurt gelukkig al steeds vaker, maar we moeten blijven samenwerken om die manier van denken verder te brengen. Duurzaamheid is geen trucje; het is een houding, en die begint bij goed onderwijs.'

'Duurzaamheid is: niets onnodig doen en de natuur zorgvuldig behandelen, zelfs stimuleren'

Paul van Berkel

Arthur Berends

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!